



T.C

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı



7/10182

G.K.20

05/11./2012

Sayı : B.16.0.SGB.0.10.01.00/610 — 231961
Konu : Soru Önergesi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: 02/10/2012 tarihli ve A.01.0.GNS.0.10.00.02 – 86735 sayılı yazınız.

Iğdır Milletvekili Sayın Pervin BULDAN'ın 7/10182 Esas No'lu soru önergesinin cevabı ekte sunulmaktadır.

Bilgilerini arz ederim.

Ertuğrul GÜNAY
Bakan

EK: Cevap (2 sayfa)

**İĞDIR MİLLETVEKİLİ SAYIN PERVİN BULDAN'IN 7/10182 ESAS NO'LU YAZILI
SORU ÖNERGESİNE BAKANLIĞIMIZCA HAZIRLANAN CEVAP**

Birleşmiş Milletler Eğitim ve Kültür Kurumu UNESCO'nun 21 Şubat Dünya Anadili Günü nedeniyle yayımladığı Tehlike Altındaki Diller Atlası'na göre, Türkiye'de 15 dil kaybolma tehlikesi altındadır. Bu dillerden biri de Siirt'in Pervari ilçesine bağlı Ekindüzü Köyü ve çevresinde konuşulan Hertevin (Hetevin) dilidir. Bu dili daha önce Keldani Katolik Kilisesi'ne bağlı Süryaniler tarafından kullanılmaktaydı. Bugün göçler nedeni ile Hertevin dilini konuşan yalnızca 5-6 kişi kaldığı belirtilmektedir. Hiçbir yazılı kaynağının olmadığı ifade edilen Hertevin dilinin gelecek kuşaklara aktarılmadan kaybolma tehlikesi ile karşı karşıya olduğu belirtilmektedir.

Bu bağlamda:

SORU 1: Türkiye'de bugün kaç dil konuşulmaktadır? Bu konuşulan dillerin kaç tanesi kaybolma tehlikesi altındadır?

SORU 2: Kültür ve Turizm Bakanlığının kaybolan diller konusunda araştırması var mıdır? Varsa bugüne kadar hangi diller kaybolmuştur? Ya da bu konuda herhangi bir araştırma yapılması planlanmakta mıdır?

SORU 3: Kaybolan dillerin yaşatmak ve korumak için yapılmış ya da yapılması planlanan projeleriniz var mı? Varsa, bu projeler nelerdir?

SORU 4: Hertevin dilinin Katolik kilisesine bağlı Süryaniler dışında başka konuşan milletler de var mıdır?

SORU 5: Hertevin dilini yazıya geçirilmesi ve gelecek kuşaklara bırakmak için yapılmış ve yapılması planlanan bir çalışmanız var mı?

CEVAP : Türk kültür, sanat ve edebiyatının nicelikten çok niteliğe özen gösteren, özel sektöre cesaret veren ve özel sektörün önünü açan bir yaklaşımla yayıncılık faaliyetlerini yürüten Bakanlığımız, evrensel ve çoğulcu demokrasiye olan inancı ve bağlılığının bir gereği olarak farklı kültürlerle ve dillere ait eserlerin yayımlanmasına da büyük önem vermektedir. Bakanlığımız, bu düşünceden hareketle 2010 yılında ünlü Kürt şair Ahmed-i Hânî'nin "Mem u Zîn" adlı eserini yayımlamıştır. Bu yıl ise Süryani Mor Efrem'in "Kutsal Ruh'un Kavalı" ve ünlü Kürt şair Ahmed-i Cezirî'nin "Melaye Ciziri Divanı" yayımlanmıştır.



1- Mem û Zîn (2010);Kürt şair ve ozanı Ahmed-i Hânî'nin (1651-1707) "Mem u Zîn" adlı eserini yayımlayarak Türkiye'nin köklü, çoğulcu, tarihsel, yazınsal ve düşünsel birikimin bir parçası olan bu önemli eseri okuyucuların ilgi ve beğenisine sunulmuştur. Yapıtta, bir sayfada yazma nüshanın bir örneği, karşı sayfada ise Latin harflerine aktarımı ve her beyitin yanında da Türkçe çevirisi yer almaktadır. Eser, âşık olan ancak kavuşamayan Mem ve Zîn adlı iki gencin trajik öyküsünü anlatmaktadır. Ahmed-i Hânî, bu mesnevisinde Mem ve Zîn'in aşkı etrafında çağının yaşamını, sosyal, kültürel ve idari durumunu, ahlaki değerlerini başarıyla tasvir etmiştir. 2010 yılında resmî bir kurum tarafından ilk kez yayımlanan eser, Prof. Dr. Namık Açıkgöz tarafından hazırlanmış ve Ayhan Tek tarafından redakte edilmiştir.

2- Kilise Ataları Tarafından "Kutsal Ruh'un Kavalı" Olarak Adlandırılan Süryani Mor Efrem'in Şiirleri (2012) ; "Kutsal Ruh'un Kavalı", "Süryanilerin Güneşi ve Peygamberi" gibi kendisine verilen unvanların sahibi Nusaybinli Süryani Mor Efrem'in (285-373) şiir kitabının otuz şiirden oluştuğu bilinmektedir. Biri Kudüs'teki Süryani Mor Markus Manastırında ve yaşı iki yüz yıl civarında olup diğeri de 1474 Miladı yılında Kartmin Manastırında yazılmış bir kaynaktan alınan "Kutsal Ruh'un Kavalı" adlı eserin Türkçe çevirisi tıpkıbasımıyla birlikte okuyucuların hizmetine sunulmuştur.

3- Melaye Ciziri Divanı (2012); Osmanlı Divan Edebiyatının zirvede olduğu bir dönemde ve 1567/1640 yılları arasında yaşamış olduğu bilinen Ahmed-i Cezirî'nin, şiirlerini aruz vezniyle yazdığı, Kürtçenin bütün lehçelerinin yanı sıra Arapça, Farsça ve Türkçeye de hâkim olduğu sözlü rivayetlerle anılmaktadır. Şiirlerinde aşk, kahramanlık, vatanseverlik, yaratılış felsefesi gibi temaların yanı sıra ahlaki ve sosyal pek çok düşüncelere rastlanan Ahmed-i Cezirî'nin adıyla anılan "Melaye Ciziri Divanı"nın Türkçe çevirisi tıpkıbasımıyla birlikte yayımlanmıştır.

4- Sayat Nova ve Seçme Eserleri; Diğer taraftan Ermeni müziğinin büyük bestekâr ve söz yazarlarından biri olan Sayat Nova (1712-1795) ve eserleri hakkında bir anma armağan kitabı yayımlanması planlanmaktadır. Ermenice, Azeri Türkçesi, Gürcüce, Farsça gibi farklı dillerde eserlere imza atmış olan, binden fazla çalışması olduğu tahmin edilen ancak iki yüz civarında eserine ulaşılabilen sanatçı sadece kendi dili edebiyatı için değil Kafkasya'da yaşamış ve yaşamakta olan milletlerin dili ve edebiyatı, kültürü açısından da çok önemli bir kültür hazinesi durumundadır.

